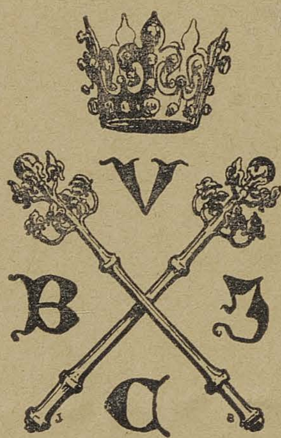

V
B
J
C

06 1/2 p6+

[...]ocesów III

[...]marns — Sollohub

[...] Sorocyna — Paszkowski — Chreptowicz

3. Pióro — Żaba.

4. Przyna.

5 Przysiecki. Zdrojewski. Hornowski. Kazimierowicz.

6. Horpowski — Zakrzewski

7. Mysuyński — Terlecki — Zaborowski

8. Sanguszko — Moraczewicz — Piotrowski.

9 —

10. Dominikanie — Szamocki — Kotyliński.

11 Czartoryski — Cystersi.

12. Omyski — Rembowski

13 Niemcewicz — Cystersi.

14 — Rembowski

15 Rembowski — Czartoryski.

16. Świerzanowski — Rembowski.

17 Rembowski — Niemcewicz.

18. Smyński — Cystersi. Kurcewski —

19. Basz — Zdanowicz — Poziemkowska.

20 Chojecki Tomkowicz —

21 —

22 Muraszko — Kownaccy, Chojecki.

23. Chojecki — Jankiewicz — Bogusławski.

24. — —

25 [Chojeccy.

26. Tomkowicz — Chojecki.

27. Korsak — Laskarys — Tyszkiewicz — Plater.

28. Abramowicz. Laskarys. Horain.

29. Laskarys — Tyszkiewicz Horain.

30. Zabiełło — Laskarys —

31. Horain. Plater. Laskarys.

32. — —

33. Laskarysowie.

34. Laskarys — Makowiecki.

35. Radziwiłł — Laskarys.

36. Korsak — Laskarys.

37. Plater — Laskarys.

Juszkiewicz — Gosymała — Sorokas

38 —

39 – Benedyktynki – Bukarewicz.
40. Bohrewicz – Woltowiczówna.
41. — —
42 — —
43. Pękalski – Pociata.
44. Alexandrowicz. Kopelowicz. Domanicki – Tepter.
45 — —
46. Maleszewski – Bernardynki.
47 — —
48 — —
49. — —
50 – Łaniewski. Mokrzecki.
51 — — Nowicewicz.
52. Urbanowicz – Mokrzecki
53 Łaniewski – Mokrzecki.
54. — —
55 Jelscy – Czwiński.
56 Janowski – Wołodkowicz.
57. Oskierkowie – Sinkiewicz – Nierabitowski.
58 Tuhanowski. Sinkiewicz Oskierko Korwyę.
59. — —
60 — —
61. Nierabitowscy.
62 — — Sinkiewicz.
63 — —
64 — — Tuhanowski.
65 — — Wolan.
66 — —
67 — Tomaszewicz.
68 Tomaszewicz —
69. Oskierko.
70 Tuhanowski – Sinkiewicz – Oskierko.

3.

GŁOS

Od W. Jmć Pana Jozefa Piory Chorążego Petyborskiego W. W. X. Litt:

PRZECIWKO:

JW. JP. Tadeuszowi Zabie Wojewodzie Połoc: Kawalerowi Ord: Orła Białego, i S. Stanisława.

„ O wyznaczenie Sądu Grodz: obojętnego na sprawę ucisku, na „ obelgę Szlacheckiego honoru, na poniżenie rowności, i „ na bezprawne Szlachcica między Złoczyńcami o chlebie i „ wodzie prywatne bez winy więzienie.

§.

Między innemi wszystkiemi człowieka Obywatela Szlachcica własnościami, ktoremi się zaszczyca, te są naycelnieysze w Obywatelstwie honor, wolność y rowność.

Ma y posiada kto te własnoście, ma dosyć do ubespieczenia się, że się Pana y jego Wielmożności nie lęka, że Pan jakiego bądźkolwiek Tytułu y Naźwiska blaskiem swego dostoieństwa równości y honoru Szlachcica przyćmić y uwłoczyć, a wolności ścieśnić nie może.

Ten czas y panowania ktore przeszły, ten czas, to Panowanie w wolnym Narodzie, w którym żyjemy y te Prawa, ktore Narod stanowił, a ktoremi się ubeśpieczała rowność i wolność Szlacheckie zaszczyty, nie zmnieyszyły Szlachcica równości i nie ujęły w niczym Szlachcica Wolności. Owszem pod terazniey- szego Monarchy słodkim Panowaniem, Pacta Conventa, i Prawa szczegulne ponowiły głos Praw dawnych *neminem captivabimus* ponowiły i to: że dostojeństwo y Tytuł bądź Xiążęcy jednego Obywatela rożnić się, i uymować Szlachcica rowności nie będzie.

W tym wolnym Republikantskim Narodzie, w tym Trblskm z stanu Rycerskiego złożonym Sądzie (przed obliczem którego stawa JP. Pioro pokrzywdzony Szlachcic) daremniebym wyobrażał, żebym wyobrażał, co to jest równość, co to jest Szlachecka Narodu naszego wolność.

Umiecie znać, więcey cenić Szlacheckie (ktore sami posiadacie Sędziowie) ubeśpieczenia i zaszczyty. Umiecie zapewna i to poymować, że poniżenie jednego w rowni Obywatela możnieyszego siłą grozi powszechney równości, bo daje przykład, co podoła przemoc, i może prawa piszące za rownością i za powszechną Szlachty wolnością, z czasem przykaładami Panow osłabione zostałyby samey tylko pełne prożności.

Nie tłumacząc się więc w tym, co każdy mając zaszczyt Szlachectwa zna i poymuje co winna równość rowności, co się należy Szlacheckiemu stanowi.

Puzitowski

Mówie tylko, że dotąd nie zniżona równość, dotąd nie ścieśniona Szlachcica Wolność, dotąd możnieyszy od słabszego w prawie, równości i wolności, nie był szczęśliwszym. Do tąd samo to imie Szlachcica znaczyło i znaczy wiele, bo znaczyło i znaczy wszystko to, cokolwiek honor, równość i wolność ubespiecza Obywatela.

Y jeszcze nie słychać było przykładu, przynaymniey w tym wieku, w którym żyje Pioro, żeby Obywatel powstał przeciwko równości, żeby pogardził i wyniosł się nad równość.

Z samym JW. Wojewodą miano sprawy, Prowincyom a szczegulnie Litewskiey dobrze wiadome. Wspomnienie ich możeby J. W. Wojewodę obraziło, zamilczam przeto.

Nie było mówię Przykładu, nikt jeszcze niemiał sprawy podobney jaką ma JP. Pioro z JW. Wojewodą, i nikt nie był tak nieszczęśliwym jak JP. Pioro.

O to JW. JP. Zaba Wojewoda, Senator, Obywatel i pod jednym Prawem żyiący JP. Piorze równemu sobie dobrze urodzonemu Szlachcicowi, a tym tylko winnemu że słabszemu, zelżył honor, poniżył równość i odebrał wolność.

Oto wolnego Obywatela Piorę niewinnego człowieka zdradzieckim sposobem wziął i ciężkie nań kaydany włożywszy, między złoczyńce do ciemnego więzienia żelazem opatrzonego w Domu swoim osadził, tamże go Mcy kilka o głodzie przetrzymawszy, bez winy, bez sprawy, bez Sądu, bez przekonania, i bez Dekretu privata authoritate (czego niedoświadczaią Obywatele, w rządzie Despotycznym gdzie nieznaią Praw naszym podobnych i naszey Szlacheckiey wolności) potym pod strażą własnych Nadwornych Zołnierzy do podobanego sobie Sądu Brasławskiego Grodu zaprowadził, i jakie chciał w tym Grodzie pozyskiwał Indykata:

Y tak ani Prawa i honor Szlacheckie, ani równość i wolność Szlachcica nie były Piorze do jego obrony od zapędu i przemocy JW. Wojewody zasłoną, i tak wszystko razem dla przemocy tego Pana JP. Pioro utracił.

Nie został mu sposob ratowania się tylko szukania na to wszystko Sądu u Trybunału, obligowany Trybunał dać Sąd barziey gdy się przekonana, że JW. Wojewoda targnął się na wolnego i równego Szlachcica, i więził go bez winy, z Sprawy

Przełożenia takiego:

Lat temu blisko 10. JW. Zaba Wojewoda teraźnieyszy Połocki poznawszy JP. Piorę być człowiekiem do funkcyi Marszałkowskiey zdatnym przez różne róźnych osob zabiegi starał się go mieć na tey funkcyi u siebie.

Stało się: namówionym został Pioro, przyiął służbę u JW. Wojewody Marszałkowską, i w obowiązkach tey przebył lat kilka.

Cnotliwe wysługi jego umiały zalecić, umiały sprawić ufność i wiarę JW. Wojewodzie, ale nie pamięć nadgrody przed wyiściem lat Marszałkowskiey służby, zaproponował Wojewoda Piorze żeby się podiął Kommissu nad handlem przez JW. Wojewodę z Rygą utrzymywanym.

Niechciał (właśnie przewiduiąc skutek teraźnieyszego procederu) Pioro brać tego Kommissu, ale nalegany i proszony przez JW. Wojewodę nie zdołał odmówić, miarkuiąc i to że się tym więcey Wojewodzie zasłuży i zarobi u niego na prawdziwą wdzięczność i nadgrodę.

Z te-

Z tego więc powodu porzuciwszy Pioro funkcyą Marszałkowską, podiął się i Kommissu przez JW. Wojewodę życzonego.

Utrzymywał tedy Kommiss, opłacał długi dawniey przed powierzeniem Kommissu naciągnione Wojewody i nowy do potrzeb JW. Wojewody, a dawniey wiedziony, otworzył kredyt, cokolwiek zaś zbywało od długow opłaty albo co się należało z handlu ogulnego przychodu oddawał wszystko, oddawał n ywierniey do skarbu JW. Wojewody i na rzecz Interessow jego, ma na todowody JW. Wojewoda, i w swoim mieyscu złożyć musi.

Słowem tak żył tak się sprawował jak żyć y jak się sprawować umie Człowiek cnotliwy.

W reszcie sprzykrzyła się mu służba, wiek nadybał y wierne usługi nie przynosiły zwyczayney dobrze zasłużonym nadgrody, dziękował przed Rokiem przeszłym, tandem nieuwolniony, dziękował w Roku przeszłym już natrętnie, postrzegłszy się, że wiek daremnie schodzi służąc JW. Wojewodzie.

Niemaiąc go JW. Wojewoda czym przytrzymać, y czego mu a raczey Cnocie zarzucić (gdyż w Dobrach JW. Wdy Łużki zwaoych prosił sam z sobą rozrachunku, z utrzymywanego Kommissu żeby był kwitowanym) przecież chcąc go mieć daley Kommissantem, zapowiedział mu w Łużkach kalkulowania się niemożność, bez obecności Kupcow, że chiba go słuchać będzie kalkulacyi w Rydze gdzie potrafi Rachunek zweryfikować, właśnie jakby Ausztuchy Kupieckie seu Regestra w Rydze miały inaczey pokazać niżeli co pokazywały w Łużkach.

Ta trudność lubo znał Pioro, że pochodzi z tey okoliczności, iż JW. Wda szuka tylko pretextu do nieuwolnienia, musiał jednak zgodzić się, na skutek jey chcąc y w Rydze usprawiedliwić się. A tym czasem Kommiss złożył, y oświadczył się iż się uwalnia od usług.

Kilka Miesięcy przeszło, przecież JW. Wojewoda do Rygi. Pojechał z nim y JP. Pioro wziowszy rachunki do kalkulacyi potrzebne.

Tam więc JP. Pioro w obecności Kupcow do handlu wchodzących poddał siebie pod kalkulacyą.

Examinował Wojewoda Regestra, kalkulował nayściśley, nienalazł winy y zakończył obrachunek. Daje o tym świadectwo List JW. Wojewody do W. Sawcikiego pisany. Ktorego kopia składa się.

Nienalazłszy więc JW. Wojewoda być winnym Piorę? mianowicie, że Kupce temu byli obecni, gdy mu JP. Pioro podziękowanie za służbę powtorzył, y o zakwitowanie dopraszał się, znowu JW. Wojewoda żeby go daley utrzymał, co innego wykomponował.

Wykomponował, że w Kraju Polskim mogą wyciągać, niewiedzieć jakie okoliczności jego naydowania się o reszcie explikacyi osobistey. Y że do bespieczeństwa swojego potrzebuje kaucyi, bez ktorey w tym mieyscu niekończy interessu, poszło to ztąd zapewna iż myślił, że Pióro Obywatel Polski w Kraju Zagranicznym niedostawszy Poręki będzie musiał pretextowi ulegać.

Lubo to znał Pioro, y był u siebie dobrze przeświadczony, że Regestra i pokładane dowody na wszystko, ze wszystkiego go usprawiedliwiły dokładnie y na wszystkie swoie wyszukane wątpliwości ma JW. Woiewoda rezolucye, wszakże miarkując bidny człowiek konsekwencye, iż skończywszy w Kraiu zagranicznym, (gdzie przynaymniey wstyd mogł dotykać) przy świadectwie Kupcow obrachunek. Ma ieszcze obiekcyą bez obiekcyi, a to dla tego, żeby

 na

na mieyscu wysłużoney nadgrody pomścił się opowiedzianego końca służby zarzuconą, oświadczył się, iż dostarczy Porękę.

Którey Jmć Pan Pioro szukaiąc trafił do Kupcow. Gilandra y Jhlawa Officyalistow Magistratu Ryskiego daleko Maiątkiem JW. Woiewodę przenoszących, y dostał natychmiast Dokument za siebie poręczny od tych obòdwóch, tym łatwiey, iż oni będąc świadkami iego Kommissu, y czynionego z nim rozrachunku, mieli czas y zręczność przekonać się za iego niewinnością.

1785. xbra 12. dattny składa się od Kupcow Dokument, dla tego przy Piorze teraz nayduiący się, że po zchwytaniu (o czym niżey) z Rygi Piòry przez Woiewodę porzucony, a tandem dla świadectwa wzięty.

Z takowym Dokumentem dosyć bespieczeństwa (bo ad quæq; obiecta w iakim bądźkolwiek mieyscu y Sądzie stawienie się Jmć Pana Piòry zaręcza) opisuiącym, poszedł Pióro do JW. Woiewody y oddał mu do rąk.

Przyiął ony JW. Woiewoda, zatym znowu Pioro prosił o zakwitowanie, a wreszcie y o nadgrodę za kilkonasto letnie wysługi, ale daremnie.

Zapłakawszy nad marnie straconym na usługach Woiewody wiekiem, odszedł niemaiąc do swoiey pociechy nic nad to, iak, że sługą JW. Woiewody być przestał.

Takim sposobem nawet pretexta JW. Woiewody ułatwiwszy, wyniosł się (o czym JW. Woiewoda wiedział) ze stancyi pospolu z Jaśnie Wielmożnym Woiewodą mianey, y obrał sobie mieszkanie z JPm Taraszkiewiczem, Plenipotentem JO. Xcia Woiewody Wileńskiego w Rydze w ten czas nayduiącym się, rozumieiąc, że umknowszy się od oka, uniknie się od nienawiści JW. Woiewody y od przemocy.

Alić się inaczey stało: nienawiść, y niewiedzieć za co (że służyć niechciał) zemsta doradziły fortelu pod Pioro, pod zwierzchnością Miasta, podeyścia takiego.

Właśnie w dzień wyiazdu swoiego z Rygi JW. Woiewoda poszedł do Gubernatora Ryskiego, niby na pożegnanie, y tam oświadczywszy się, że iuż wyieżdza, tylko mu iak powiadał, gdzieś Człowiek imieniem Pioro Poddany iego ex Professo Kucharz, maiąc u siebie znaczną część iego summy na Przedmieściu zapił się, prosił tedy Gubernatora o zalecenie wyszukania, prosił y o to, aby za nim wraz dla interesu nagłego wyieżdżaiącym, wyszukanego nocy następuiącey do Miasta Nowey Ryżki od Rygi o mil dziesięć położoney przystawiono, ofiaruiąc przystawuiącemu nadgrodę.

Gubernator niespodziewaiąc się od Senatora podeyścia, zalecił Dreilingowi w Randze Kapitańskiey będącemu, aby wyszukał Piory Kucharza zbiegłego, y aby według prożby Woiewody nocą za nim do Ryżki przystawił.

Po odebraniu zalecenia powrócił Wojewoda do stancyi, zaprosił Dreilinga, y dawszy mu za podjęcie fatygi y przystawienie ofiarowane Piory Czerw: złt: 100. zwierzył się mu podeyścia, a zwierzywszy się oddał do rąk jego daną przez Kupcow za Piórę kaucią informuiąc, aby ją tam zostawił zkąd wezmie Piórę.

Dreiling stem Czerw: złt: obowiązany podjoł się tey niecnoty, podjoł się Piòrę by zwierzchność zdradzić z Rygi wywieść y do Ryżki przystawić.

Jakoż udałomu się, po wyjezdzie JW. Wojewody, on Dreiling gdy noc nadeszła przysposobił pojazd, z przysposobionym pojazdem w samą pòłnoc podjechał pod Dom Pawłowskiego, w ktòrym

miał

miał Pióro z Tarafzkiewiczem ftancyą, koleyno przebudziwfzy Gofpodarza żeby mu otworzył y wypytawfzy się, że się JP. Piòro na drugim piętrze z Tarafzkiewiczem tak jak Wojewoda przepowiedział nayduje, pofzedł do Pióry, obudził Piórę y opowiedział mu: że Gubernator przyflał poto żeby go profił, że Gubernator maiąc pewne okoliczności, chce mieć tego momentu z nim powidanie.

Refpekt dla Gubernatora, y to że się niemiał czego mianowicie za granicą obawiać (bo cóż zoftało? Wojewodzie podziękował, na pretext jego kaucyą przyftawił, ofobiście nikomu nie winien) nakłonił się niebawiąc do przełożonego żądania, bo któż może przewidzieć, famemu zdraycy wiadomą zdradę, ubrał się Pióro y na doł zfzedłfzy, ledwo wyfzedł na podworze, natychmiaft Kapitan zoftawiwfzy u Pawłowfkiego kaucyą do nagotowanego powozu gwałtownie z pomocą zamówionych kilku tam oczekuiących Ludzi onego wrzucił, y z temifz Ludźmi fam ten to Kapitan bezbożny człowiek do Ryżki do rąk JW. Wojewodzie przyftawił, działo się to w Roku przefzłym ze dnia 12. na dzień 13. Xbra.

Jak był Piòro przyięty można się domyślić, trzeba jednak Sądowi opowiedzieć, iż był przyięty jak zbrodzień y winowayca, iż fromotnie zelżony, zaraz był oddany pod ftraż Ludzi, których miał JW. Wojewoda z fobą, iż pod ftrażą tych Ludzi do Łużek Dóbr fwoich zaprowadził.

Za przyprowadzeniem Piory do Łużek godziłoby się zreflektować, w cale się nie zreffektował JW. Wojewoda, że to Szlachcic, że więzienie Szlachcica ma fkutek wieży in fundo, że choćby co miał (jak nic niema do Pióry) konwinkować go Prawem jako wolnego y rownego Obywatela należy.

Na mieyfcu tego co się był powinien poftrzedz zapędu, on JW. Wojewoda Piórę do ciemnego więzienia pod wartę fwoich Żołnierzy między ofadzone tamże złoczyńce, na wzgardę ftanu ofadzić y z przyzwoitego odzienia złupić kazawfzy, wfzyftko mu oraz cokolwiek mògł mieć, już w fprzęcie y ruchomości, już w Papierach y dowodach do ewazyi potrzebnych zabrawfzy, o chlebie y wodzie trzymać udyfponował.

W takim ftanie przetrwał JP. Pióro Miesiąc cały.

Już chleb y woda były codziennym jego pokarmem y napojem. Płacz y jęk ofadzonego Obywatela Szlachcica dochodził ufzu y ferca JW: Wwdy, ale nie konwinkował, y nie był zdolnym nakłonić do politowania przynaymniey jako nad bliźnim.

W ciągu tego i takiego więzienia przyiechał W. JP. Żaba Chorąży Braflaw: do Łużek, gdzie dowiedziawfzy się bliżey poymować zaczął, że więzienie Pióry mufi przypłacić, Woiewoda rygorem Prawa przełożył, ile czuł iuż za konsekwencyą, dla famego Woiewody, iuż za Pióro wiedząco jego fprawowaniu się perswazye do uwolnienia.

Niebył fzczęśliwym Piòro, perswazye Chorążego nie wyiednały litości, nie przemieniło się więzienie i fposob życia, tylko tym, że z jednego do drugiego więzienia przeprowadzić kazał, gdzie Chłopftwa ofadzonego i złoczyńcow nie było, wfzakże dobrze żelazem i wartą żołnierfką opatrzonego.

Przebył Pióro w tym w drugim mieyscu więzienia dni cztery, poczeły przychodzić reflexye JW. Woiewodzie przełożone od Chorążego, namòwił tedy Koniufzego fwoiego JP. Michałowfkiego, żeby on umiał dać poznać Piórze, iż na jego inftancyą i poręB

i poręczę (właśnie jakby pewnieyszą od Kupieckiey) uwolnionym zostanie z pod tey ścisłości więzienia.

Stało się tedy tak, namówiony Michałowski przyszedłszy do Pióry oświadczał politowanie, radził potrzebę czyiego do JW. Woiewody za nim wdania się. nareszcie nastręczył siebie do tey za nim instancyi choćby z poręczeniem się.

Temu co głod dokucza i co tęskni do wolności, każdy podany sposob jest miły. Pióro rad przyiął to dobrodzieystwo niby myślą i sercem Michałowskiego oświadczone nayczulszym sposobem podziękowawszy za nie.

Ten sposob przez samego JW. Woiewodę podany naturalnie nie mògł być nieskutecznym.

Uwolniony został JP. Piòro z pod tey ścisłości na instancyą i poręczę niby Michałowskiego, i z nim zaczął mieszkać pospołu, zawsze jednak pod assystencyą dwuch żołnierzy.

w Tym trzecim mieyscu więzienia przebył znowu Pióro aż do pierwszych dni Febr: Ru teraznieyszego 1786. do Roczkow w Brasławiu poczynaiących się.

Nim zaś te nastąpiły, uplantował sobie JW. Woiewoda szukać z nim jakby z winnym i nie chcącym się usprawiedliwić Sądu z powierzoney funkcyi pierwiey Marszałkowskiey, potym Kommissu.

Y przeto gdy się Roczki Brasławskie reassumowały (kazawszy pierwiey Piórę obrosłego w niewoli, związanego ogolić, żeby widok z oblicza niewolnika nie pobudził publiczności do okrzyku Woiewody postępku) maiąc tam dobrze zaufanych Sędziow, właśnie jakby do przyzwoitego z sobą Sądu bez determinacyi Trybunału pod wartą swoich żołnierzy do Brasławia zaprowadzić kazał. Gdzie co się stało, następuiąca zainformuie wiadomość.

§.

Za przyprowadzeniem do Brasławia JP. Pióry nie ubliżył JW. Woiewoda starania na ukrzedzenie Sędziow, na oskarżenie Pióry, a ze strony Pióry sama niewinność i żebrząca postać wołała o sprawiedliwość.

z Czasem przywołano sprawę z Regestrow Taktowych samym akcyom z Plenipotentami i o zbytek pod Sądami według Konstytucyi 1726. i 1764. właściwy na sprawienie się z funkcyi Marszałkowskiey, i z Kommissu nad handlem nie służących.

Dodał Sąd przyprowadzonemu na Sądy Piórze Patrona JP. Daleckiego do obrony, ale ten lubo człowiek w swoim powołaniu doskonały, maiąc nieczym nie mògł obronić, zostały się papiery w Rydze, a resztę zabrał sam JW. Woiewoda, i w takim stanie JP. Piórę do explikacyi, ex officiis zawołano.

Dodany tedy Patron jak mu znajomość Prawa radziła, burzył subsystencyą aktoratu w Regestrze Taktowym przekładaiąc że ten będąc na Sprawy pod Sądami y z Plenipotentami sądowości pilnuiącemi zdarzone, służyć niemoże na Sprawę JP. Piory z funkcyow Marszałkowskiey y Kommissarskiey spławney zawołanego, że się on sądowości nietknoł, że Plenipotentem niebył, jaką zaś posługę odbył, tedy odbył ut Kommissant do tego że y Sąd na akcye z JW. Wojewodą w Rydze, w drodze, y w Łużkach zdarzone żaden być niemoże Sądem bez determinacyi Trybunału, barziey Sąd Grodu Brasławskiego nie naybliższy y interessem uprzedzony.

Niebył wysłuchany, wzioł Grod Prawo obce bo Plenipotentom, a nie Marszałkom, lub Kommissarzowi właściwe, y jakby z Plenipotentami z Regestru Taktowego Piòrze nakazał odpowiedź, nakazał o-

raz

raz według proſzenia JW. Wojewody właśnie ſię naygrawaiąc z nieſpoſobności, kiedy mu zabrał JW. Wojewoda papiery, y kiedy nic niemiał oprócz warty Zołnierzy y pozwoloney łachmany złożenie oſiadłości dowodow in inſtante.

Założył Pióro od tego Dekretu appellacyą, żeby zoſtawił ślad ni akceptacyi rownie fori jak y Regeſtru y całego wyroku ale Sąd niedopuścił.

Daley w ſwoim porządku że Sąd niewymienił excepcyi per ſpecificum, ſtanoł tedy directe de exceptione fori, uchylił Sąd y excepcyą per ſpecificum a koleyno zakładaną od tego appellacyą.

Tandem według Dekretu nakazuiącego impoſſibilia złożenie in inſtanti oſiadłości, dopomniał ſię JW. Wojewoda ſatisfakcyi, a inaczey wnioſł o danie paręki lub o detencyą.

Poſzedł Urząd ad vota Wojewody, uznał dobrze oſiadłą parękę, a nakoniec gdy jey Pióro niedał pod wartą ſwoią Sądową, oſadzić zalecił niezważaiąc, że w żałobie ſwojey Wojewoda po Piórę wynieſioney per ſuppoſita tylko non per directum obwinił, nieuważaiąc że Prawo Art: 28. z Roz: 11. Urzędom dobywać z detencyi ſwywolnie oſadzonego, nie zaś potwierdzać detencyą na Szlachcica nakazuje.

Appellował y od tego wyroku JP. Pióro rownie y od tego Urząd appellacyi niedał.

Taki wyrok a raczey ante judicium ſuplicium bez przekonania y dowodu & contra legem zyſkawſzy czyli barziey to pokazawſzy, że JW. Wojewoda co chciał to uczynił z Obywatelem, y co chciał to wygrał z Pióro, JP. Ruſiecki Plenipotent od JW. Wojewody zeſłany znać tak nauczony ſądzoney detencyi odſtompił, a Urząd w ſwoim Dekrecie dał nato świadectwo y to jeſt co mu rozwiązało wolność.

Naoſtatek wnieſiono o kalkulacyą na Piórze, exkuzował ſię Pióro że Regeſtra y papiery zabrał Wojewoda y że żadnych Regeſtrow y dowodow niemaiąc, niema czym dać ewazyi.

Wſzyſtko to w Sądzie Braſławſkim gdzie Prawo powagi, ſprawiedliwość względu Szlachcic uciśniony ratunku niemiał daremnie demonſtrowanym było.

Bez dowodow, bo dowody na kalkulacyą zoſtawiwſzy przy Wojewodzie (bo tak napiſał Sąd Braſławſki, że Pióro gołoſłównie Wojewodę o zabor oſkarżył właśnie jakby w mocy Pióry nieuſtannie wienzionego pod wartą do Sądu przyprowadzonego był, mieć to co jemu zabrano albo dowod na to) ſądził być kalkulacyi winnym y chociaż także Wojewoda ſłownie Piórę oſkarżał, do kalkulacyi jednak obowiązawſzy Urzędnikow (jak ſam Urząd wyznaje niepodawanych, y jako w niewłaściwym y uciążliwym Sądzie nieproſzonych gwałtownie na expedyowanie kalkulacyi aktow narzucił, a Sprawy o detencyą o krzywdę Szlachcica o krzywdę honoru wolności y równości niedał y niezachował.

Appellował Pióro y od tego wyroku jednako był zawſze ſzczęśliwym jednaki ſentyment decydował inappellabilitatem.

Na to wſzyſtko co ſię przepowiedziało. Czytać porządkiem.

1785. Xbra 13. Liſt JP. Galandra do Brata W. Pióry piſany.

1786. Januar: 3. liſt tegoż Galandra do tegoż W. Pióry.

1786. Januar: 7. jeden JP. Jhlawa, drugi JP. Galandra do tegoż W. Pióry piſane liſty.

1785. Xbra dnia 23. jedna, corundem 31. druga.

1786. Januar: 10. 3cia Inkwizycye w Rydze z inſtancyi Kupcow czynione.

40

1786. Febr: 22. Dekret Brasławski, eorundem Mar: 21. Proces imieniem WJP. Piòry detentowanego składaią się.

Z całego tego przełożenia y z tych wszystkich jakie się złożyły dowodów czyż się to niepokazało, że Pióro uciśniony y pokrzywdzony daremnie

Prawo o sługach nie służy jak wzywa Wojewoga w swo'm Remanifeście, żadne Prawo niewymusza posłuszeństwa na Szlachcie dla Pana, żadnego Prawa tak okrutnego niema aby podjowszy się raz Panu służyć Szlachcic utracił wolność na zawsze y aby się niemógł oddalić.

A nadewszystko kto uważał to przełożenie, pamiętać musi, że Piòro JW. Wojewodzie trzykroć dziękował, że się ostatecznie w Rydze po wyrachowaniu się uwolnił, że na pretext pretensyi kaucyą Kupcow po sobie przystawił, zatym z momentem nawet pierwszy kroć oświadczenia niechęci do usług. Tracił Wojewoda Prawo do Piòry. Pióro sługą a JW. Wojewoda Panem jego być przestał bardziey po rozrachunku po daney y przyiętey kaucyi.

A jeśli obrachunek, lub z niego pochodzące okoliczności, myślmy tak namoment, że nieskończone, że obwiniaią (jak obwinić niemogą) tedy dana kaucya wyimowała z pod władzy Pana y jego zemsty, z pod Prawa o sługach krzywo nawet do Piòry stosowanego. Zostało tylko konwinkować JW. Wojewodzie jako ròwnego pod jednym Prawem Obywatela, a Piòrze jako Obywatelowi, Prawnie odpowiedzieć. Więzić prywatnie niegodziło się, bo y Statut w Art: 28. z Roz: 11. y Konst: 1422. 1540. 1550. 1588. oraz Konst: pod Panowaniem teraźnieyszym ustanowione srogo zakazały.

Mijam resztę coby mówić należało w Sprawie, zostawuię mieyscu y czasowi w którym więcey wolno będzie żalić się na ucisk, żalić się na przemoc Pana wygurowaną. To zaś co się przełożyło, przełożyło dla tego aby Publiczność nie była zwiedziona demonstracyami przeciwko Piorze poczynionemi. Mòwię dopioro o potrzebie determinacyi Sądu na tę sprawę.

§§§.

Sprawa jak przełożoną została dała poznać y krzywdę JP. Piòry y potrzebę Sądu. Niepowtarzam przełożenia sprawę objaśniaiącego, w tym mieyscu to tylko mòwię co mòwić do determinacyi należy. W takim stanie sprawy gdzie rapt czyli początek akcyi w Rydze, gdzie wzięcie w detencyą y więzienie Obywatela osadzonego przez rożne Subsellia, gdzie same więzienie, y mieysce, o które y z którego, że z JW. Wojewodą Połockim, w Grodzie Połockim sądzić się nie można, gdzie zachodzi między stronami kwestya o bliższoć Sądu, strony bez determinacyi Sądu od Trybłu prawować się niemogą, a prawowanie się jest błędem. Y to jest materyą do determinacyi, y to jest co pozostaje do demonstracyi.

Porwany JP. Piòro wolą y namową JW. Wojewody w Rydze jest to tedy jedna Akcya y jedno mieysce uczynku Sądu potrzebuiącego.

Wywieziony z Rygi, odddany Wojewodzie Piòro w nowey Ryże, a Wojewoda wzioł y pod Strażą osadził, y wiosł osadzonego, jest to tedy druga akcya, y drugie mieysce uczynku Sądu potrzebuiącego.

Przyprowadził JW. Wojewoda do Łużek, w Łużkach w Połoc: położożonych, do wienzienia w trącił, tam go morzył y więził aż do nielitości y okropnego stanu, jest to tedy trzecia akcya y trzecie mieysce uczynku, takoż Sądu potrzebuiącego.

Wszy-

Wſzyſtkie te mieyſca y akcye kto uważa czyż niema doſyć do przekonania, że determinacyi Sądu potrzeba, a per conſequens, że bez uprzedzoney determinacyi ſądzenie ſię w Braſławſkim niewolne y Dekretu nullitas.

Samo to że akcya w Rydze czyli że rapt dopełniony w Rydze nad Obywatelem przez Obywatela namowę (żeby naſtępnego potym niedoświadczył Pioro uciſku, co formuje ſzczegulną ſprawę) gdy ſię ſkarży Obywatel, daje determinacyi potrzebę.

Połączyćże wſzyſtkie razem akcye mieysc różnych, wſzyſtkie JW. Wojewody przeſtępſtwa, ktore ſię przełożyły.

Połączyćże Wojewody zarzuty i to że chce po Piorze kalkulacyi, zatym chce Sądu, którym być niemoże własny JW. Wojewody Grod Połocki.

Połączyć nakoniec kweſtyą o Sąd jaka jeſt między JW. Wojewodą a Piorą. JW. Wojewoda chce mieć Grod Braſławſki Sądem, a JP. Pioro nie zna być właściwym Sądem Grod Braſławſki, to pokazuią czynione Excepcye, i zakładane od Wyrokow appellacye świadectwa inakceptacyi Fori.

A JP. Pioro nie zna być Grod Braſławſki bliſkim Sądem tylko do uciſku jak ſię dało doświadczyć.

Ze wſzyſtkich miar i okoliczności czyż można tak wnieść i konwinkować ſię, że JW. Wojewoda mógł póyść ważnie do Grodu Braſławſkiego z ſprawą, a Grod Braſławſki mógł przyiąć ważnie ſprawę bez determinacyi Trybunału?

Każda okoliczność, każda akcya JW. Wojewody Sądu potrzebę formuje, jaki zaś ma być i gdzie Sąd Trybunałowi nie ſtronie, i nie Grodowi Braſławſkiemu zoſtało determinować, mianowicie gdy ſtrony na Sąd nie zgadzaią ſię.

Tak i Konſt: 1764. Titulo Trybunał deklarowała iż w ten czas gdy ſię ſtrony nie mogą zgodzić na Forum, determinacya od Trybunału iść powinna. *Czytać Konſt:*

Nie ważnie tedy JW. Wojewoda wprowadził do Grodu Sprawę, a Grod znowu nieważnie przyiął bez determinacyi ſprawę, i to pokazawſzy, krótko konwinkuię, że z tego mieyſca alias z tey Repartycyi dać Sąd potrzeba.

§§.

Nic tu i z tego mieyſca determinacyi przeſzkodzić nie może, zdarzone akcye na różnych mieyſcach mianowicie w Rydze do Repartycyi ani przywiązane, ani przywiążywać ſię mogą.

Rapt w Rydze będąc za granicą dopełnionmy, do żadney Repartycyi nie należy, jakże może być Repartycya obſerwowana, i jak może akcya Raptu pilnować Repartycyi?

Jeſt ſkarga na Obywatela o Rapt za granicą, jeſt ſkarga do Repartycyi przywiązywać ſię nie mogąca, więc w ktòreykolwiek Repartycyi zachodzi ſkarga, do tey Repartycyi wyznaczenie Sądu należy. Tak ſprawiedliwość, tak roſtropność radzi.

Jeśli do tey Repartycyi nienależy, ergo i do Wileńſkiey Repartycyi nienależy wyznaczenie Sądu w materyi Raptu. Ergo Sąduby niedoſtał ſkrzywdzony Obywatel, i żaden Sąd bez determinacyi Trybunału Sprawy nieprzyimie. Przecież gdy jeſt ſkarga, a jak w tey ſprawie i przekonanie, że Rapt JP. Piory dopełniony, trzeba dać Sąd, trzeba dać ſprawiedliwość.

Materya zelżonego honoru, materya poniżoney równości, materya więzow Szlachcica wolnego jeſt materyą Sprawy rychłego Sądu potrzebuiącą.

Krzywda Piory o sprawiedliwość woła, y niemasz coby konwinkować mogło za stroną przewłoki chcącą dla tego iżby wprzód skrzywdzony doczekał zgonu niżeli końca sprawy.

Grod Brasławski któren na mieyscu tego co był powinien za przyprowadzeniem Piory według Prawa Art: 28. z Rozd: 11. wyiąć z więzow i przywrócić wolność Piorze, to on potwierdził detencyą i właśnie pochwalił JW. Wojewody postępek, czeka żeby wydał Dekret na Piorę taki jakiego do usprawiedliwienia swego postępku potrzebuje Wojewoda.

Niedać tedy z tego mieysca Sądu jest to zostawić czas do ucisku nieszczęśliwego Obywatela, aby JW. Wojewoda, y za to: że go teraz pozwał Piórę maiąc już pretext Brasławskiego Dekretu, znowu schwytał, zemścił się y ciężkie nań włożył kaydany.

Wszakże widzicie JWW. Sędziowie, że Pióry prawa równość y wolność Szlachecka od przemocy JW. Wojewody nie zasłoniły. Nieda Trybunał Sądu teraz, Prawa te same zostaną; taż sama przemoc przy Wojewodzie zostanie, ktoż więc upewni, że Prawa te, ktòrych się wprzòdy nie lękała przemoc, lękać się będzie napotym.

Postanowił JW. Wojewoda schwytać Piòrę w Rydze y schwytał. Postanowił JW. Wojewoda, między Chłopstwo złoczyńce w ciemnym więzieniu okutego y nagiego, Piòrę zamknąć y bez Sądu Dekretu y sprawy, o głodzie trzymać, y trzymał. Postanowił JW. Wojewoda, wziąć jakby winnego Piòrę y zaprowadzić pod wartą do Grodu Brasławskiego, tam mieć niewoli y więzenia Dekret y zaprowadził, zyskał Dekret jaki mieć chciał do przewodu nad Szlachcicem, nad ròwnością, nad wolnością y nad prawem.

Wszystko się powiodło, czemu? bo Piòro słabszy, wszystkiego dokazał JW. Wojewoda nad Szlachcicem, nic się nie oparło, gdzie niemógł siłą, fortelu użył, czemu? bo Piòro słabszy.

Prawa powagi, ròwność y wolność respektu nie miały u Wojewody, czemu? bo Piòro słabszy.

Niedać tedy Sądu na tychmiast, a ktoż upewni, że doczeka się Pióro tego czasu y mieysca z ktòrego życzy sobie mieć Sąd Wojewoda? doświadczona niewola, grozi podobną albo niebespiecznieyszą potrafił JW. Wojewoda schwytać Piórę za Granicą, w kraju jest łatwiey.

Zdarzone nieszczęśliwemu więzow doświadczenia, zrażaią ufność że być może bespiecznym, ile gdy to czyta w krokach JW. Wojewody, czyta w Dekrecie Brasławskim.

W Dekrecie Brasławskim zapisano świadectwo, że się Pióro uwalnia na czas, więc rygor Dekretu, albo wolność w ręku JW. Wojewody, na instancyą ktòrego wypadł Dekret.

Smiałym był JW. Wojewoda wziąć Piórę w detencyą bez Dekretu, a maiąc Dekret lubo zewszech miar, bezprawny przecież Dekret. Zastanawiać się nie będzie wolno, czy nie wolno znowu osadzić Piòrę, zapęd y gwałt reguł nie znaią, jest to tedy wszystko, co pokazuje być potrzebę nieodwłoczney determinacyi Grodu oboiętnego, a Dekretu Brasławskiego jako evocatorie zyskanego nagany y kassaty.

Teraz naostatek uważyć, że Dekret Brasławski Ewokacyiny, że Grod Brasławski być Sądem na sprawę Piòry nie może.

Co

Co do pierwſzego: ſtan ſprawy przełożony dał poznać, że ſprawa mając ſkład z akcyi w różnych mieyſcach zdarzonych, które ſię przepowiedziały, potrzebowała pierwiey w Trybunale rezolucyi, gdzie być może ſądzoną. Wreſzcie potrzebowała y rezolucyi y na zaproſzoną pretextową kalkulacyą, przed Grodem Połockim, jako z Wojewodą czynić ſię nie mogącą.

Należało więc udać ſię do Trybunału nie zaś do Grodu Braſławſkiego, ſpieſzyć ſię po potwierdzenie detencyi y tam ſamemu ſobie determinować forum.

Poſzedł do Grodu Braſławſkiego Wojewoda bez determinacyi Trybunalney, poſzedł z ſprawą właſną o kalkulacyę y przeciwko ſobie o detencyę ſadzić ſię w Braſławiu niemogącą, więc poſzedł JW. Wojeweda Ewokacyinie y zaſłużył Ewokacyą, ma tedy Trybunał penami Ewokacyinemi ukarać, a Dekret per totum ſkaſſować.

Co do drugiego: alias że Grod Braſławſki być niemoże Sądem: Grodu tego poſtępki pokazuią jakim jeſt dla uciśnionych, jakim jeſt dla ſprawiedliwości; Grod ten niechiał zachować prawa y dopomagał ucîſku. Dekret tego Sądu jeſt doſtateczną racyą do excepcyi.

Przyprowadzony Pioro z prywatney bez Sądu y Dekretu niewolney detencyi, przyprowadzony nie przekonany niewinny, przekładał Pioro poſtawiony przed ich Sądem, że gwałtownie ſchwytany, że wolny y nieprzekonany, więc wraz y natychmiaſt wyiąć z więzienia przynależało, bo tak Statut deklarował, a on Grod pierwiey pod ſwóią wartę, potym pod porękę oddał y tak do ucîſku dopomogł, możeſz być Sądem?

Stawał Pioro o excepcyą fori; rapt w Rydzel dopełniony więzienie y ſamo przyprowadzenie do nieprzyzwoitego Sądu, y ta ſama z nim proſzona kalkulacya dowodził być potrzebuiącemi determinacyi Sądu, a przeto należącemi do Trybunału conſequenter ſądzić ſię niepowinnemi tylko w Sądzie od Trybunału determinowanym. Grod Braſławſki władzą Trybunałowi przyzwoitą excepcyą rozwiązał y uchylił, a na ſamę kalkulacyę odpowiadać kazał. Możeſz on bydź Sądem, kiedy zda ſię bydź na to przygotowanym, (bo to pokazuje Dekret) żeby JW. Wojewody naśladował zemſtę, y tytułem Sądu Obywatela już uciśnionego, więcey ucîſnoł.

Prawo nieprzekonego, a uwięzionego uwalniać każe, a Grod detencyą naznaczał, y tym samym detencyą JW. Woiewody approbuie y tym samym mówienie o determinacyą Piorze zagradza.

Prawo zleciło Trybunałom kweſtye fori rozwiązywać i temu naznaczać, a Grod żeby dogodził JW. Woiewody chęci prawołomnie przed ſobą decyduie temu z uymą powagi Trbłu z krzywdą Prawa, a dla nagotowanego ucîſku Piory.

Dał Grod ſprawę o kalkulacyą z Pioro (jeśli ſię godziło iuż dawać pomimo Excepcyą) tedy y o więzienie opowiedziane dać był powinien ſprawę dla Piory, przecież nie dał i jednoſtronnym JW. Woiewody pokazał ſię być Sądem, możeż Grod Braſław: (powtarzam) być Sądem albo czy może Trybunał do Grodu Braſław: wysyłać ſprawę.

Zaczął Grod Braſław: od nieſprawiedliwości i Sądzenia za jedną ſtroną Woiewody, a jakiż ſię tam Sąd byłby w ſprawie.

Przed ſprawą, przed Sądem i przed przekonaniem oddał pod wartę ſwoią Piorę, uwierzył doniesieniu Woiewody nieſłuchaiąc dowodu,

wodu, a raczey czytaiąc w żałobie Woiewody per ſuppoſitum obwinienie Piòry.

Czegoż ſię ſpodziewać w ſprawie, kiedy przynaymniey będzie miał czas Woiewoda to złożyć na Sądzie co ſamego konwinkuie przeciwko Piorze, nie mòwię dowody, bo ſame pretexta i ſuppozyta jego ſprawę uformowały.

Piorze ſprawiedliwego i nie iednoſtronnego Sądu potrzeba, Grod Braſław: nim być nie może, bo iuż ſię przeciwnym dał poznać i w ſwoich poſtępkach zoſtawił na to świadectwo, trzebaż racyi ważnieyſzey, nad przełożone do wyłączenia Braſławſkiego Grodu.

Interes żeby ſprawiedliwie był rozważonym, y żeby ſprawiedliwość niewinność nie cierpiały uſzczerbku Sędziow dobierać należy ſłuſznych intereſſem nec pro nec contra ſtronie jedney niezaiętych y niepowoduiących ſię.

Nakoniec Grod Brasławſki, uciśnionemu do procederu odległy i niezręczny, między ſprawiedliwością, i to ſię liczy dać Sąd bliżſzy ſtronie, gdzie prędzey doyść może krzywdy.

§.

Wſzyſtko to przełożywſzy, co być ſkrzywdzonym Piorę na honorze, na ròwności i na wolności przeświadczało, i co Sądu, gdzie Sądu, potrzebuje, opowiedziawſzy kończę ten głos. Dbać o prerogatywy Szlacheckie, dbać o równość, o wolność, o los y beśpieczeńſtwo Obywatela, dbać o wymiar ſprawiedliwości Wam JWW. Sędziowie, jako Sędziom, jako równym Obywatelom pozoſtaje.

W teraznieyſzym ſtopniu Sprawy wyznaczenie Sądu całą ſprawiedliwość y pomyślność Piòry zamyka Grod Braſław: cenić ròwności i wolności Szlacheckiey nie umiał, dowiodło ſię, iż przed Sprawą y pierwiey nim ſię przekonał winien czy niewinien Pióro oddał pod wartę y wolność, ſpoſob ewazyi na zarzuty; ſpoſob dowodu krzywdy odebrał, dla tego że chciał JW. Wojewoda, należy więc Trybunałowi uważać, żeby niedać podobnego Grodu gdzie mogła lub gdzie może prywata, interes uprzedzenie zaymować ſerce y przekonanie Sędziego. Nielęka ſię Pióro ſprawy y Sądu, lęka ſię nieſprawiedliwości, niemogąc zabiegom JW. Wojewody podołać.

Jaki los wypadnie w Sprawie Sąd tym decydować będzie, pomyślny lub niepomyślny, zoſtanie ſtoſować do Sądu, y Sąd wyznaczaiących.

Wyznaczenie więc Sądu decyduje loſem JP. Piòry na wyznaczeniu Sądu cała jego zawiſła pomyślność. Daiąc tedy Tryb: Sąd ſprawiedliwy, da mu pomyślność, y zoſtanie winien Tryb: ſwojey pomyślności.

